

ผลกระทบของทักษะทางการเงินและความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจต่อการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือน: กรณีศึกษาครัวเรือนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

The effects of financial literacy and economic opinion on financial planning and household debt: A case study of households in Hat Yai, Songkhla Province

กลางใจ แสงวิจิตร¹ พเนิน อินทะระ^{1*} และ พรทิพย์ จิระธำรง¹

Klangjai Sangwichitr¹, Panern Intara^{1*} and Porntip Jirathumrong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบอิทธิพลของทักษะทางการเงินและความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจที่มีต่อการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่มีหนี้ส่วนบุคคล งานวิจัยครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีทั้งหมด 6 ส่วน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 303 คน ผ่านการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง การวิจัยนี้วิเคราะห์ผลการศึกษาโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่าทักษะทางการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อการวางแผนการเงินและมีอิทธิพลทางลบต่อภาระหนี้สินครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจด้านการวางแผนการเงินเพื่อมีผลทางบวกต่อการวางแผนการเงินอย่างมีนัยสำคัญ และด้านอัตราดอกเบี้ยส่งผลทางบวกต่อการวางแผนการเงินทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการออมและการลงทุนรวมทั้งด้านการวางแผนเกษียณ ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าทักษะทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทต่อการวางแผนการเงินที่มีประสิทธิภาพและการลดหนี้สินครัวเรือน ข้อค้นพบนี้มีส่วนสำคัญสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำไปประกอบการออกแบนโยบายเพื่อส่งเสริมการวางแผนการเงินส่วนบุคคลและการบริหารหนี้สินภาคครัวเรือน อีกทั้งครัวเรือนและบุคคลทั่วไปสามารถใช้ผลการศึกษาเพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของทักษะทางการเงินอันจะก่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ในการจัดการการเงินส่วนบุคคลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะทางการเงิน ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจ การวางแผนการเงิน หนี้สินครัวเรือน

Abstract

This study aims to investigate the impact of financial skills and economic opinion on the efficiency of financial planning and the household debt burden. The sample consisted of 303 individuals residing in Hat Yai, Songkhla Province, who possessed personal debt. Data was collected using a structured questionnaire consisting of six sections. A purposive sampling method was employed, and the data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with multiple regression analysis. The findings reveal that financial skills have a significant positive influence on financial planning and a significant negative influence on household debt. Moreover, the economic opinion of unemployment and inflation have a positive impact on financial planning, while the interest rate has a positive effect on all aspects of financial planning, particularly savings,

¹ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ Faculty of Management Sciences, Prince of Songkla University

* Corresponding author. E-mail: panern.i@psu.ac.th

investment, and retirement planning. These results underscore the crucial role of financial skills in enhancing the effectiveness of financial planning and mitigating household debt. The findings offer valuable insights for policymakers and relevant institutions in designing policies that promote personal financial planning and effective household debt management. Furthermore, households and individuals can apply these findings to raise awareness of the importance of financial skills, thereby improving the efficiency of personal financial management.

Keywords: financial literacy, economic opinion, financial planning, household debt

บทนำ

ภาระหนี้สินครัวเรือนเป็นความท้าทายทางเศรษฐกิจที่สำคัญของหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ระดับหนี้สินครัวเรือนที่สูงไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความสามารถของครัวเรือนในการรองรับเหตุการณ์ฉุกเฉิน แต่ยังกระทบต่อระดับการบริโภคภาคครัวเรือน และเกี่ยวโยงถึงความสามารถในการออมและการลงทุนรวมทั้งกระทบในภาพกว้างต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาและความท้าทายดังกล่าว ปัจจุบันประชาชนไทยที่มีหนี้สินมีจำนวน 25.5 ล้านคน คิดเป็น 38.2% ของประชากรไทยทั้งหมด โดยมีมูลค่าหนี้สินเฉลี่ยเท่ากับ 539,291 บาทต่อคน นอกจากนี้ประชากรไทยที่มีหนี้สินรวมเกิน 1 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 13.5% ของจำนวนประชากรทั้งหมด ซึ่งจังหวัดสงขลามีมูลค่าหนี้สินครัวเรือนสูงสุดในภาคใต้ และยังมีมูลค่าหนี้สินต่อรายได้เท่ากับ 20.9 เท่าซึ่งสูงที่สุดอีกด้วย ซึ่งอำเภอหาดใหญ่ คือ อำเภอที่มีหนี้ครัวเรือนมากที่สุดในจังหวัดสงขลา (Bank of Thailand, 2025) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนความท้าทายที่เศรษฐกิจไทยกำลังเผชิญ อีกทั้งเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอัตราการว่างงานไตรมาส 4 ปี 2567 เท่ากับ 0.9% กลุ่มแรงงานที่กำลังเผชิญกับปัญหานี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มบัณฑิตจบใหม่ ช่วงอายุประมาณ 20 - 24 ปี ปัญหาดังกล่าวไม่ได้จำกัดเพียงการสูญเสียรายได้และโอกาสการบริโภคของแรงงานเท่านั้น แต่อาจส่งผลกระทบต่อความเครียดและปัญหาสุขภาพจิตและนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของปัญหาความยากจนและความไม่เสมอภาคในสังคม (Department of Employment, 2025) นอกจากนี้ แม้ว่าปัญหาการว่างงานมีแนวโน้มปรับสูงขึ้น แต่ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพอื่น ๆ ก็มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ค่าครองชีพและค่าใช้จ่ายสำหรับการรักษาพยาบาลซึ่งปรับตามระดับของเงินเฟ้อ ส่งผลให้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนไทยปรับเพิ่มขึ้นจาก 21,616 บาท ในปี 2564 เป็น 24,362 บาท ในปี 2566 ซึ่งแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายด้านอาหาร 35.2% ค่าใช้จ่ายสำหรับที่อยู่อาศัย 21.7% และค่าใช้จ่ายด้านอื่น ๆ ประมาณ 43.1% (The Government Public Relations Department, 2024) การสูญเสียโอกาสในการสร้างรายได้เนื่องจากการการว่างงาน ประกอบกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างกระแสเงินสดรับและเงินสดจ่าย ก่อให้เกิดแรงกดดันทางการเงินที่ครัวเรือนต้องเผชิญ สถานการณ์เหล่านี้ทำให้การก่อหนี้ภาคครัวเรือนทั้งในระบบและนอกระบบ กลายเป็นกลไกหลักในการรักษาระดับการดำรงชีพ การบริโภค ซึ่งล้วนก่อให้เกิดปัญหาหนี้สินครัวเรือนในระดับสูงและลดศักยภาพการออม การบริโภคและการลงทุนในระยะยาว

สถานการณ์ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ทักษะทางการเงิน หรือความสามารถในการจัดการการเงินภาคครัวเรือนเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้นิยามของคำว่าทักษะทางการเงินว่าประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน ทักษะคิดทางการเงิน และพฤติกรรมทางการเงิน โดยในด้านความรู้จะให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ด้านดอกเบี้ย เงินเฟ้อ ผลตอบแทนจากการลงทุน บุคคลที่มีทักษะทางการเงินที่ดี มีแนวโน้มที่จะบริหารรายได้และรายจ่ายได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และน่าจะเลือกใช้เครื่องมือทางการเงินได้เหมาะสม ส่งผลให้ลดการกู้ยืมที่ต้นทุนสูงลงได้ ในอดีตที่ผ่านมา มีงานวิจัยหลายงานที่กล่าวถึง ทักษะทางการเงิน เช่น Bungkilo et al. (2023) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการก่อหนี้ในระบบภาคครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ทักษะทาง

การเงินมีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ Siripanich, & Manitkajornkit (2023) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดหนี้บัตรเครดิตในกลุ่มคนเจนเอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่าทักษะทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดหนี้บัตรเครดิต และยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Karin (2022) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการหนี้ครัวเรือนในสถานการณ์ช่วงโควิด-19 ของเกษตรกรในเขตตำบลสะแกโพรง จังหวัดบุรีรัมย์ และการศึกษาของ Raungsakul et al. (2023) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรพหุหะศิริ จำกัด จังหวัดนครสวรรค์ พบว่าทักษะทางการเงิน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร เช่นเดียวกับการศึกษาของ Kwanmuang et al. (2021) ซึ่งศึกษาผลกระทบของทักษะทางการเงินที่มีต่อสถานะหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยค้นพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นหนี้มีระดับพฤติกรรมซึ่งเป็นสาเหตุต่อสถานะหนี้สินด้านจำนวนหนี้สินในปัจจุบัน

ในขณะเดียวกัน นอกจากปัจจัยด้านทักษะทางการเงินซึ่งคาดว่าจะส่งผลกระทบต่อระดับการก่อหนี้ครัวเรือนแล้ว ปัจจัยทางเศรษฐกิจก็จัดเป็นปัจจัยที่ล้วนผลักดันให้ระดับรายได้และระดับค่าครองชีพของบุคคลมีความผันผวน (Chaisalee, 2023) เช่น อัตราการว่างงานที่ปรับตัวสูงขึ้น ความเปลี่ยนแปลงในอัตราเงินเฟ้อรวมทั้งการปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยตามการประกาศของคณะกรรมการนโยบายการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย ปัจจัยดังกล่าวล้วนส่งผลโดยตรงต่อแรงจูงใจในการออมและการกู้ยืมของครัวเรือน อัตราดอกเบี้ยที่ปรับตัวสูงขึ้น อาจเพิ่มโอกาสในการออมเงินของบุคคลที่มีเงินออม โดยมุ่งรับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้าม การเพิ่มขึ้นในอัตราดอกเบี้ยนโยบายจะเป็นการเพิ่มภาระให้กับบุคคลที่มีภาระหนี้สิน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องและความสามารถในการออม การลงทุน การวางแผนเกษียณ หรือการวางแผนภาษีของบุคคลนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้การศึกษาในอดีตจำนวนหนึ่งได้มุ่งศึกษาในบริบทของปัจจัยเศรษฐกิจ หนี้สิน และการวางแผนการเงิน เช่น Chaisalee (2023) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดภาระหนี้สินของประชาชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจส่งผลต่อการก่อให้เกิดภาระหนี้สินของประชาชนในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bungkilo et al. (2023) ซึ่งพบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้ในระบบของครัวเรือนในจังหวัดเชียงราย เช่นเดียวกับข้อค้นพบของ Chaianon, & Sanguanwongse (2021) ซึ่งวิเคราะห์สถานะหนี้สินและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยสภาพเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

การวางแผนทางการเงิน ประกอบด้วย การวางแผนรายรับรายจ่าย การวางแผนการออมและการลงทุน การวางแผนความเสี่ยงและประกันภัย การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และการวางแผนภาษี การวางแผนการเงินข้างต้นคาดว่าจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจรวมทั้งระดับของทักษะทางการเงินของบุคคล (Bank of Thailand, 2023)

ครัวเรือนที่มีการวางแผนการเงินส่วนบุคคลอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ มักจะมีการกำหนดเป้าหมายทางการเงินไว้ชัดเจน และมักจะประเมินรายรับรายจ่ายของครัวเรือนอย่างเหมาะสม รวมทั้งเลือกเครื่องมือทางการเงินที่เหมาะสมกับตนเอง เช่น ปรับสัดส่วนการออมและการลงทุนให้เหมาะสมกับความสามารถในการออมและการลงทุน และพยายามลดสัดส่วนหนี้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงก่อนหนี้สินที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ การลดความเสี่ยงด้วยประกันสุขภาพ ประกันชีวิตและประกันวินาศภัย ส่งผลให้กลุ่มครัวเรือนกลุ่มนี้มักจะสามารถรักษาสภาพคล่อง ลดภาระหนี้ และสร้างความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาในอดีตซึ่งมุ่งศึกษาบริบทของการวางแผนการเงิน เช่น Cherdchoo, & Phutachote (2022) ได้ศึกษาพฤติกรรมที่มีผลต่อการก่อหนี้ของคน generation Y ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี พบว่า การวางแผนทางการเงินมีความสัมพันธ์กับลักษณะการก่อหนี้ของคน generation Y และสอดคล้องกับการศึกษาของ Sakulwattana (2021) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ กรณีศึกษาของกลุ่มพนักงานวัยเริ่มทำงานของบริษัทเอกชน พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมค่าใช้จ่ายและการออมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการจัดการเงินสำรองฉุกเฉิน

ส่งผลต่อระดับการก่อหนี้ สอดคล้องกับ Phaungpanya, & Pongpan (2021) ซึ่งค้นพบว่าภาระหนี้สินมีความสัมพันธ์กับความรู้การวางแผนการเงิน ทักษะการวางแผนการเงินและพฤติกรรมวางแผนการเงิน และการศึกษาของ Pisitpipattana (2018) ซึ่งศึกษาปัจจัยการควบคุมตนเอง (self-control) และพฤติกรรมการก่อหนี้เกินตัว (over-indebtedness) ของกลุ่มคน generation Y ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยพบว่า ปัจจัยการวางแผนทางการเงินมีความสัมพันธ์ต่อการก่อหนี้เกินตัว (over-indebtedness)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทดสอบอิทธิพลของทักษะทางการเงินและความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจที่มีต่อการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือนของประชากร ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยคาดหวังว่า ผลการศึกษาจะทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีแนวทางในการเสริมสร้างทักษะทางการเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะเศรษฐกิจที่มีความผันผวนอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่แนวทางหรือนโยบายเพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินให้กับประชาชนต่อไป ทั้งนี้กรอบแนวคิดการวิจัยที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

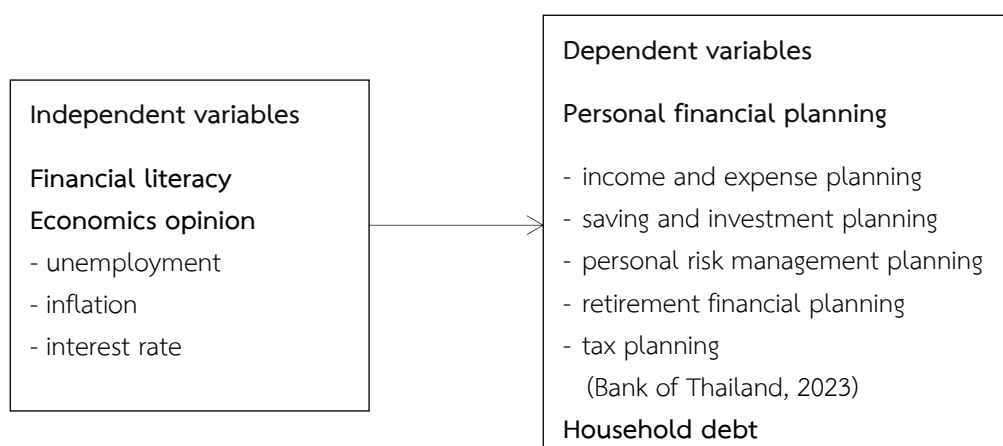

Figure 1 Research framework.

วิธีการศึกษา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลผลของทักษะทางการเงินและปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อประสิทธิภาพการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในงานวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และมีหนี้สินครัวเรือน เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่ชัดเจน งานวิจัยครั้งนี้จึงใช้สูตรของ Cochran (1953) เพื่อคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรคำนวณ Cochran's sample size โดยสูตรนี้สามารถคำนวณเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ความคลาดเคลื่อน 0.05 จึงทำให้มีขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 385 ครัวเรือน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลของงานวิจัยชิ้นนี้ดำเนินการผ่านแบบสอบถามออนไลน์ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) โดยมีคำถามคัดกรองเพื่อเก็บข้อมูลจากตัวแทนสมาชิกของครัวเรือนหรือหัวหน้าครอบครัวที่มีหนี้สินครัวเรือนเท่านั้น ภายในระยะเวลาการเก็บข้อมูล 2 เดือน ผู้วิจัยได้รับข้อมูลจำนวน 409 ครัวเรือน แต่เป็นข้อมูล

ที่ครบถ้วนและสามารถนำไปวิเคราะห์ต่อได้จำนวน 303 ครั้วเรือน อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่สมบูรณ์ คิดเป็น 78.70% ของขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อด้วยจำนวนข้อมูลดังกล่าว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (questionnaire) ที่พัฒนามาจากงานวิจัยของ Kwanmuang et al. (2021), Phaungpanya, & Pongpan (2021), Sakulwattana (2021) และ Bank of Thailand (2023) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามคัดกรอง จำนวน 2 ข้อ คือ ท่านมีการก่อหนี้หลังปี 2562 หรือไม่ และท่านอาศัยอยู่ในอำเภอหาดใหญ่หรือไม่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีมาตรวัด (scale of measurement) ระดับนามบัญญัติ (nominal scale) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ในขณะที่ข้อมูลที่เป็นมาตรวัดเรียงลำดับ (ordinal scale) ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งทั้งหมดเป็นคำถามปลายปิด (close-ended question) โดยให้เลือกตอบเพียง 1 คำตอบ จำนวนทั้งสิ้น 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับจำนวนหนี้คงเหลือและการผ่อนชำระหนี้ในปัจจุบัน มีมาตรวัด (scale of measurement) ระดับอัตราส่วน (ratio scale)

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเห็นทางปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ ได้แก่ การว่างงาน เงินเฟ้อ และดอกเบี้ย โดยแบบสอบถามในส่วนที่ 3 แบ่งเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย การว่างงาน เงินเฟ้อ และดอกเบี้ย ด้านละ 3 ข้อ รวมทั้งสิ้น 9 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกคำตอบที่เหมาะสมกับตนมากที่สุด จาก 5 คือ เห็นด้วยที่สุด และ 1 คือ ไม่เห็นด้วย มีมาตรวัด (scale of measurement) ระดับอันตรภาค (interval scale) โดยมีการแปลผลการให้ความเห็น ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20 คะแนน หมายถึง เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80 คะแนน หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะทางการเงินของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเงิน พฤติกรรมทางการเงิน และทัศนคติทางการเงิน โดยแบบสอบถามที่ใช้ เป็นแบบสอบถามจากรายงานผลการสำรวจทักษะทางการเงินของไทย ปี 2563 ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยแบบสอบถามในส่วนที่ 5 แบ่งเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย ความรู้ทางการเงิน จำนวน 7 ข้อ พฤติกรรมทางการเงิน จำนวน 9 ข้อ ทัศนคติทางการเงิน จำนวน 5 ข้อ รวมทั้งสิ้น 21 ข้อ ซึ่งคำถามครอบคลุมถึงรายละเอียดด้านการคำนวณทางการเงินเบื้องต้น ทัศนคติและวิธีการใช้จ่าย มีมาตรวัด (scale of measurement) ระดับอันตรภาค (interval scale) โดยมีการแปลผลทักษะทางการเงิน ดังนี้

สัดส่วนคะแนนร้อยละ 0.68 - 1.00 หมายถึง ระดับสูง

สัดส่วนคะแนนร้อยละ 0.34 - 0.67 หมายถึง ระดับปานกลาง

สัดส่วนคะแนนร้อยละ 0 - 0.33 หมายถึง ระดับต่ำ

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ประกอบด้วย ด้านการวางแผนรายรับรายจ่าย ด้านการวางแผนการออมและการลงทุน ด้านการวางแผนบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคล ด้านการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และด้านการวางแผนภาษี ด้านละ 3 ข้อ ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม

เลือกคำตอบที่เหมาะสมกับตนมากที่สุด จาก 5 คือ เห็นด้วยที่สุด และ 1 คือ ไม่เห็นด้วย มีมาตรวัด (scale of measurement) ระดับอันตรภาค (interval scale) โดยมีการแปลผลการให้ความสำคัญกับการวางแผนการเงิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 คะแนน หมายถึง ให้ความสำคัญสูงมาก

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 คะแนน หมายถึง ให้ความสำคัญสูง

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 คะแนน หมายถึง ให้ความสำคัญปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 คะแนน หมายถึง ให้ความสำคัญต่ำ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 คะแนน หมายถึง ให้ความสำคัญต่ำมาก

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัย มีการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง เท่ากับ 0.97 และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเนื้อหา (content reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ไปทำการเก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจริง แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาทดสอบโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha) ควรมีค่าตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป จึงจะสามารถนำแบบสอบถามนั้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้ และจากการตรวจสอบความเชื่อมั่นของเนื้อหา ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach เท่ากับ 0.789 - 0.843

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (descriptive analysis) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ใช้สำหรับวิเคราะห์ด้านประชากรศาสตร์ และการวิเคราะห์เชิงอนุมาน (inferential analysis) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อศึกษาอิทธิพลของทักษะทางการเงินและความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจต่อการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือนของประชากรเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาอิทธิพลของทักษะทางการเงินและความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจที่มีต่อการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือนของประชากรในเขตอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ก่อนการวิเคราะห์ผลมีการทดสอบเงื่อนไขสมมติฐานทางสถิติ ได้แก่ Kolmogorov-Smirnov test ($p > 0.05$) หมายความว่า ตัวแปรตามและค่าความคลาดเคลื่อนมีการแจกแจงแบบปกติ ค่า tolerance มีค่า 0.725 - 0.950 และ ค่า VIF มีค่า 1.052 - 1.380 ซึ่งสรุปได้ว่าตัวแปรไม่มีปัญหา multicollinearity นอกจากนี้ ค่า Durbin - Watson มีค่าระหว่าง 1.677 - 1.960 กล่าวคือ ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ทดสอบไม่มีปัญหา autocorrelation อีกทั้งค่า Cook's distance มีค่าระหว่าง 0 - 0.1875 สรุปได้ว่า ข้อมูลที่ใช้วิเคราะห์ไม่มี outlier และผ่านการทดสอบ homoscedasticity จากการพิจารณา scatter plot โดยผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดัง (Table 1)

Table 1 Demographic data.

demographic variables		frequency	percentage
gender	male	115	37.95
	female	188	62.05

Table 1 Demographic data (continue).

demographic variables		frequency	percentage
age	under 20 years	9	2.97
	21-30 years	132	43.56
	31-40 years	64	21.12
	41-50 years	54	17.82
	51-60 years	38	12.54
	>60 years	6	1.98
marital status	single	186	61.39
	married	93	30.69
	separated/divorced/widowed	24	7.92
highest education level	below high school	13	4.29
	high school / vocational certificate	73	24.09
	diploma / technical certificate	22	7.26
	bachelor's degree	172	56.77
	master's degree or higher	23	7.59
household size	< 3 members	62	20.46
	3-5 members	195	64.36
	> 5 members	46	15.18
monthly income (THB)	< 20,000	156	51.49
	20,001-40,000	98	32.34
	40,001-60,000	25	8.25
	> 60,000	24	7.92
monthly expenditure (THB)	< 10,000	63	20.79
	10,001-20,000	134	44.22
	20,001-30,000	57	18.81
	> 30,000	49	16.17

จาก (Table 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 303 คน พบว่า ด้านเพศ มีผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 115 คน คิดเป็นร้อยละ 37.95 และเพศหญิง 188 คน คิดเป็นร้อยละ 62.05 ด้านอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุน้อยกว่า 20 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.97 สำหรับอายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 43.56 อายุ 31-40 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.12 สำหรับอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 17.82 อายุ 51-60 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.54 และอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.98 ด้านสถานภาพสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามมีสถานภาพโสดจำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 61.39 สถานภาพสมรสจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.69 และแยกกันอยู่/หย่าร้าง/หม้าย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.92 ด้านระดับการศึกษาสูงสุด ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 13 คน

คิดเป็นร้อยละ 4.29 ระดับการศึกษามัธยม/ปวช.จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.09 มีระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 7.26 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 56.77 และมีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปมี 23 คน คิดเป็นร้อยละ 7.59 จำนวนสมาชิกในครอบครัว ผู้ตอบแบบสอบถามมีสมาชิกในครอบครัวน้อยกว่า 3 คนมี 62 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 20.46 มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 3-5 คนจำนวน 195 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 64.36 และมีสมาชิกในครอบครัวจำนวนมากกว่า 5 คนมีจำนวน 46 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 15.18 ด้านรายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามมีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 51.49 มีรายได้ 20,001-40,000 บาท มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 32.34 มีรายได้ 40,001-60,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 และมีรายได้มากกว่า 60,000 บาท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.92 ด้านค่าใช้จ่ายต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าใช้จ่ายต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 20.79 มีค่าใช้จ่าย 10,001-20,000 บาท จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 44.22 มีค่าใช้จ่าย 20,001-30,000 บาท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 18.81 และมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 30,000 บาท จำนวน 49 คน ร้อยละ 16.17

Table 2 Variables description.

variables	$\bar{x}$	S.D.	level
financial literacy	0.80	0.24	high
unemployment	2.77	0.94	moderate
inflation	4.18	0.84	agree
interest rate	4.01	1.03	agree
income and expense planning	3.68	1.00	high
saving and investment planning	3.37	1.17	moderate
personal risk management planning	3.82	1.05	high
retirement financial planning	3.15	1.26	moderate
tax planning	3.51	1.17	moderate
household debt	8.36	15.00	-

(Table 2) แสดงการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปร พบว่า ทักษะทางการเงิน (financial literacy) มีค่าเฉลี่ยที่ค่อนข้างสูง ($\bar{x}$ = 0.80, S.D. = 0.24) สะท้อนว่ากลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมทางการเงินในระดับดี ความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การว่างงานมีค่าเฉลี่ยปานกลาง ($\bar{x}$ = 2.77, S.D. = 0.94) ซึ่งแสดงถึงความแปรปรวนในสภาวะการจ้างงาน ขณะที่ด้านเงินเฟ้อ ($\bar{x}$ = 4.18, S.D. = 0.84) และด้านอัตราดอกเบี้ย ($\bar{x}$ = 4.01, S.D. = 1.03) ล้วนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ในส่วนของการวางแผนการเงิน พบว่า การวางแผนการเงินของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูงทุกด้าน โดยมีรายละเอียดดังนี้ การวางแผนบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคล ($\bar{x}$ = 3.82, S.D. = 1.05) รองลงมาคือการวางแผนรายรับ-รายจ่าย ($\bar{x}$ = 3.68, S.D. = 1.00) การวางแผนภาษี ($\bar{x}$ = 3.51, S.D. = 1.17) การวางแผนการออมและการลงทุน ($\bar{x}$ = 3.37, S.D. = 1.17) และการวางแผนเพื่อการเกษียณ ($\bar{x}$ = 3.15, S.D. = 1.26) ตามลำดับ สะท้อนถึงความแตกต่างในการให้ความสำคัญกับการวางแผนการเงินในแต่ละด้าน ภาระหนี้สินต่อรายได้ ($\bar{x}$ = 8.36, S.D. = 15.00) ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยจากข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะเห็นได้ว่าโดยเฉลี่ยแล้วกลุ่มตัวอย่างมีภาระหนี้สินคิดเป็น 8.36 เท่าของรายได้ วัดด้วยภาระหนี้สินต่อรายได้

Table 3 Regression results.

	income and expense planning	saving and investment planning	personal risk management planning	retirement financial planning	tax planning	household debt
constant	1.696 *** (.000)	.298 (.393)	1.590 *** (.000)	.545 (.161)	.394 (.253)	8.592 * (.100)
financial literacy	.519 * (.051)	.955 *** (.001)	.541 ** (.050)	1.110 *** (.001)	1.180 *** (.000)	-7.218 * (.094)
unemployment	.048 *** (.000)	.387 *** (.000)	.170 ** (.006)	.380 *** (.000)	.290 *** (.000)	-1.486 (.121)
inflation	.241 * (.093)	.075 (.347)	.248 *** (.001)	-.096 (.279)	.030 (.706)	2.385 ** (.047)
interest rate	.105 * (.093)	.230 *** (.001)	.070 * (.100)	.262 *** (.001)	.308 *** (.000)	-.053 (.959)
R square	.119	.256	.131	.206	.272	.025
adjusted R square	.107	.246	.119	.195	.262	.011

Note: Asterisks indicate significance at 0.01(***), 0.05(**) and 0.1(*) respectively.

(Table 3) แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า ทักษะทางการเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการวางแผนการเงินทุกด้าน กล่าวคือ การวางแผนรายรับรายจ่าย ($\beta = .519, p < .10$) การวางแผนการออมและการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = .955, p < .001$) การวางแผนบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคล ($\beta = .541, p < .05$) การวางแผนเพื่อการเกษียณ ($\beta = 1.110, p < .001$) และการวางแผนภาษี ($\beta = 1.180, p < .001$) แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีทักษะทางการเงินสูงมีการวางแผนทางการเงินที่ดีขึ้น นอกจากนี้ทักษะการเงินมีอิทธิพลเชิงลบต่อภาระหนี้สิน ($\beta = -7.218, p < .10$) กล่าวคือ ผู้ที่มีทักษะทางการเงินสูงมีภาระหนี้สินที่ลดลง

ความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการวางแผนงานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการวางแผนทางการเงินทุกด้าน กล่าวคือ การวางแผนมีผลเชิงบวกต่อการวางแผนรายรับรายจ่าย ($\beta = .048, p < .001$) การวางแผนการออมและการลงทุน ($\beta = .387, p < .001$) การวางแผนบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคล ($\beta = .170, p < .05$) การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ ($\beta = .380, p < .001$) และการวางแผนภาษี ($\beta = .290, p < .001$) แสดงว่าผู้ที่มีความกังวลเกี่ยวกับการวางแผนงานจะพยายามวางแผนการเงินในด้านต่าง ๆ อย่างรอบคอบมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการปรับตัวเชิงป้องกันของครัวเรือน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านการวางแผนไม่ส่งผลต่อภาระหนี้สิน ($\beta = -1.486, p > .10$) แสดงให้เห็นว่าความเห็นต่อการวางแผนไม่ได้ส่งผลต่อภาระหนี้สินโดยตรง

ความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านเงินเพื่อมีผลเชิงบวกต่อการวางแผนรายรับรายจ่าย ($\beta = .241, p < .10$) และการวางแผนบริหารความเสี่ยง ($\beta = .248, p < .001$) แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีความกังวลด้านเงินเพื่อจะเพิ่มการดูแลด้านรายได้และรายจ่ายของตนเองมากขึ้น และยังเล็งเห็นความจำเป็นเกี่ยวกับการวางแผนประกันด้วย นอกจากนี้ความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านเงินเพื่อส่งผลทางบวกต่อภาระหนี้สิน ($\beta = 2.385, p < .05$) ทั้งนี้หมายความว่าผู้มี

ความกังวลด้านเงินเพื่อมีแนวโน้มที่จะก่อหนี้เพิ่มขึ้นเพื่อรักษามาตรฐานการดำรงชีพ ในขณะที่ปัจจัยทางเศรษฐกิจด้านเงินเพื่อไม่ส่งผลต่อการวางแผนการออมและการลงทุนอย่างมีนัยสำคัญ ($\beta = .075, p > .10$) การวางแผนเพื่อการเกษียณ ($\beta = -.096, p < .10$) และการวางแผนภาษี ($\beta = .030, p > .10$) แสดงให้เห็นว่าความเห็นด้านเงินเพื่ออาจไม่ได้ให้ความสำคัญกับการออมและการลงทุนในระยะยาว

ความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านอัตราดอกเบี้ยส่งผลเชิงบวกต่อการวางแผนการเงินทุกด้าน กล่าวคือ อัตราดอกเบี้ยมีผลเชิงบวกต่อการวางแผนรายรับรายจ่าย ($\beta = .105, p < .10$) การวางแผนการออมและการลงทุน ($\beta = .230, p < .001$) การวางแผนบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคล ($\beta = .070, p < .10$) การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ ($\beta = .262, p < .001$) และการวางแผนภาษี ($\beta = .308, p < .001$) แสดงว่าผู้ที่มีความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยจะพยายามวางแผนการเงินในด้านต่าง ๆ มากขึ้น แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการปรับตัวเชิงป้องกันของครัวเรือน อย่างไรก็ตาม ปัจจัยด้านการว่างงานไม่ส่งผลต่อภาระหนี้สิน ($\beta = -.053, p > .10$) แสดงให้เห็นว่าความเห็นเกี่ยวกับดอกเบี้ยไม่ได้ส่งผลต่อภาระหนี้สินโดยตรง จากผลการวิเคราะห์สามารถสรุปเป็นโมเดลได้ ดังนี้

Model 1: income and expense planning = $1.696 + 0.519(\text{fin lit}) + 0.048(\text{unemploy}) + 0.241(\text{Inflation}) + 0.105(\text{interest})$

Model 2: saving and investment planning = $0.298 + 0.955(\text{fin lit}) + 0.387(\text{unemploy}) + 0.075(\text{Inflation}) + 0.230(\text{interest})$

Model 3: personal risk management planning = $1.590 + 0.541(\text{fin lit}) + 0.170(\text{unemploy}) + 0.248(\text{Inflation}) + 0.230(\text{interest})$

Model 4: retirement financial planning = $0.545 + 1.110(\text{fin lit}) + 0.380(\text{unemploy}) - 0.960(\text{Inflation}) + 0.262(\text{interest})$

Model 5: tax planning = $0.396 + 1.180(\text{fin lit}) + 0.290(\text{unemploy}) + 0.030(\text{Inflation}) + 0.308(\text{interest})$

Model 6: household debt = $8.592 - 7.218(\text{fin lit}) - 1.486(\text{unemploy}) + 2.385(\text{Inflation}) - 0.053(\text{interest})$

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องผลของทักษะทางการเงินและความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจที่มีต่อการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือน สามารถนำมาอภิปราย ได้ดังนี้

ทักษะทางการเงินมีผลเชิงลบต่อภาระหนี้สินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ทักษะการเงินที่ดีขึ้นมีส่วนในการลดหนี้สินครัวเรือนได้ ทักษะทางการเงินจึงเป็นปัจจัยสำคัญช่วยลดภาระหนี้สินของครัวเรือน เพราะเมื่อบุคคลมีความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมทางการเงินที่ดี จะสามารถวางแผนจัดการหนี้สินอย่างมีประสิทธิภาพ (Bungkilo et al., 2023) เช่น การจัดลำดับหนี้สิน โดยมีการชำระหนี้สินที่มีดอกเบี้ยสูงก่อน หรือหาแนวทางการปรับโครงสร้างหนี้ให้เหมาะสมกับสภาพคล่องของตนเอง เป็นต้น ในทางตรงกันข้าม บุคคลที่ขาดทักษะทางการเงิน โดยเฉพาะด้านทัศนคติและพฤติกรรม มักจะเป็นมูลเหตุให้บุคคลก่อหนี้ระยะสั้น เช่น บัตรเครดิต (Siripanich, & Manitkajornkit, 2023) ซึ่งเป็นหนี้สินส่วนบุคคลที่เข้าถึงง่าย ทั้งนี้หนี้เชื่อที่เข้าถึงได้ง่ายนั้นมักจะมีต้นทุนทางการเงินหรืออัตราดอกเบี้ยที่สูงตามไปด้วย และยังเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้จ่ายเกินตัวจนมีหนี้สินเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้จ่ายที่ขาดการวางแผนหรือไม่มีวินัยในการออมเงินอย่างสม่ำเสมอ ก็เป็นอีกปัจจัยที่ส่งเสริมการก่อหนี้อย่างมีนัยสำคัญ (Kwanmuang et al., 2021) กล่าวคือ บุคคลที่ไม่ได้จัดสรรงบประมาณในการใช้จ่ายไว้อย่างชัดเจน จะมีแนวโน้มพึ่งพาการกู้ยืมเงิน ทั้งเพื่อใช้จ่ายใน

ชีวิตประจำวันหรือเมื่อต้องเจอกับเหตุฉุกเฉิน ส่งผลให้ภาระหนี้สินรวมต่อรายได้สูงโดยไม่สามารถควบคุมได้ อีกทั้งการขาดทักษะทางการเงินยังส่งผลต่อการจัดการภาระหนี้สินในระยะยาวด้วย (Raungsakul et al., 2023)

ทักษะทางการเงินมีอิทธิพลต่อการวางแผนการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งทักษะทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมประสิทธิภาพของการวางแผนทางการเงิน สอดคล้องกับข้อค้นพบของ Pisitpipattana (2018), Phaungpanya, & Pongpan (2021), Sakulwattana (2021) และ Cherdchoo, & Phutachote (2022) กล่าวคือ หากบุคคลมีทักษะทางการเงินที่ดี จะทำให้สามารถวางแผนการเงินส่วนบุคคลมีประสิทธิภาพ เช่น ความรู้ทางการเงินจะส่งเสริมให้บุคคลสามารถจัดสรรงบประมาณส่วนบุคคล คำนวณอัตราผลตอบแทนและวิเคราะห์ความเสี่ยงในการลงทุนได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถใช้กลยุทธ์ในการบริหารจัดการภาษี ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลมีเงินเพิ่มสำหรับการขยายผลตอบแทนให้กับตนเองได้ด้วย นอกจากนี้ การมีทัศนคติทางการเงินที่ดียังส่งเสริมให้บุคคลเริ่มต้นการวางแผนการเงิน เพื่อบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคลในด้านต่าง ๆ ได้ โดยเลือกเครื่องมือการบริหารความเสี่ยง เช่น การประกันวินาศภัย การประกันชีวิต และการประกันสุขภาพได้อย่างเหมาะสมกับสภาพคล่องและความสามารถในการชำระเบี้ยประกันเพื่อความคุ้มครองที่เหมาะสมได้ด้วย ในขณะเดียวกัน การที่บุคคลมีพฤติกรรมทางการเงินที่ดี จะส่งเสริมให้บุคคลมีการบันทึกรายรับรายจ่าย จัดทำงบประมาณการเงิน ตลอดจนวางแผนการเงินแบบองค์รวม และมีวินัยในการทำตามแผนการเงินอย่างสม่ำเสมอ จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการส่งเสริมให้บุคคลมีทักษะทางการเงินที่ดีจะช่วยให้บุคคลสามารถบริหารจัดการการเงินส่วนบุคคลได้ ลดโอกาสการพึ่งพาหนี้สินที่ไม่จำเป็นได้ ตลอดจนสามารถสร้างความมั่นคงให้กับตนเองได้อย่างยั่งยืน

สำหรับความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการว่างงานและด้านอัตราดอกเบี้ยมีผลต่อการวางแผนการเงินทุกด้าน ด้านอัตราเงินเฟ้อเชิงบวกต่อการวางแผนรายรับรายจ่ายและการวางแผนบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chaisalee (2023) ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยการว่างงานซึ่งนำไปสู่การผันผวนในรายได้ กล่าวคือ เมื่อมีการว่างงานสูงขึ้น จะกระตุ้นให้บุคคลมีการวางแผนการเงินสูงขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ยังแสดงว่าเงินเฟ้อมีส่วนทำให้บุคคลให้ความสนใจเกี่ยวกับแผนการรับจ่ายและการบริหารความเสี่ยง และอัตราดอกเบี้ยมีความสำคัญต่อแผนการเงินส่วนบุคคล โดยเฉพาะการวางแผนการออมและการลงทุน การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และการวางแผนภาษี เนื่องจากแผนการเงินทั้งสามด้าน อาจจะมีอัตราดอกเบี้ยเป็นแรงผลักดันในการวางแผน เช่น หากอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น จะทำให้บุคคลให้ความสำคัญกับการวางแผนการออมและการลงทุน การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และการวางแผนภาษีเพิ่มขึ้น เพราะจะทำให้สร้างผลตอบแทนในระยะยาวได้ ในขณะเดียวกันความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจ ด้านอัตราเงินเฟ้อยังส่งผลต่อภาระหนี้สิน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bungkilo et al. (2023) และ Kwanmuang et al. (2021) ทั้งนี้มูลเหตุอาจจะเป็นเพราะค่าครองชีพที่สูงขึ้น ภาระค่าใช้จ่ายยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บุคคลหาทางออกโดยการก่อหนี้สินเพื่อมาใช้จ่ายในครัวเรือนได้

สรุป

การศึกษาเรื่องผลของทักษะทางการเงินและความคิดเห็นทางด้านเศรษฐกิจที่มีต่อประสิทธิภาพการวางแผนการเงินและภาระหนี้สินครัวเรือน สะท้อนให้เห็นว่าทักษะทางการเงินเป็นพื้นฐานสำคัญในสร้างประสิทธิภาพการวางแผนการเงินและยกระดับความมั่นคงทางการเงินของประชากรไทย เมื่อบุคคลมีความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเงินที่ดี จะทำให้บุคคลสามารถวางแผนการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบริหารหนี้สินโดยลดการพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากหนี้สิน ตลอดจนสามารถวางแผนเพื่อรองรับเหตุฉุกเฉินหรือเป้าหมายระยะยาวให้สอดคล้องกับเงินคงเหลือจากรายได้และภาระค่าใช้จ่ายที่มี

ในมุมมองเกี่ยวกับความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจ พบว่า การว่างงานที่สูงขึ้น เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลใส่ใจ การวางแผนทางการเงินมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความไม่แน่นอนของรายได้ ได้จูงใจให้บุคคลจำเป็นต้องจัดสรรทรัพยากรทางการเงิน เพื่อความมีประสิทธิภาพในการใช้จ่าย แต่เมื่อพิจารณาด้านเงินเพื่อ จะเห็นว่า ภาวะราคาสินค้า และค่าครองชีพที่ปรับตัวขึ้น กระตุ้นให้บุคคลต้องปรับกลยุทธ์ทั้งในส่วนของการวางแผนรายรับรายจ่ายและการให้ความสำคัญกับเงินสำรองฉุกเฉิน เพื่อลดความเสี่ยงของราคาสินค้าที่สูงขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการเพิ่มขึ้นเงินเพื่อก็กเพิ่มภาระหนี้ให้ครัวเรือนผ่านดอกเบี้ยจริงที่สูงขึ้นและค่าครองชีพอย่างเลี่ยงไม่ได้

ด้านอัตราดอกเบี้ย แม้ว่าจะไม่ได้เปลี่ยนแปลงระดับภาระหนี้สินโดยตรง แต่ก็มีบทบาทในการสร้างการวางแผนการเงินในทุกด้าน บุคคลที่เผชิญกับอัตราดอกเบี้ยผันผวน มีแนวโน้มที่จะสนใจการออมและการลงทุนมากขึ้น ตลอดจนให้ความสำคัญกับการวางแผนการเงินในระยะยาว เช่น การวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินให้ตนเองมากขึ้น

หากสรุปผลแต่ละโมเดลจะเห็นได้ว่า ทักษะทางการเงิน ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจด้านการว่างงาน ด้านอัตราเงินเฟ้อ และด้านอัตราดอกเบี้ยมีผลเชิงบวกต่อการวางแผนรายรับรายจ่าย ในขณะเดียวกัน ทักษะทางการเงิน ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจด้านการว่างงานและด้านอัตราดอกเบี้ยมีผลเชิงบวกการวางแผนการออมและการลงทุน นอกจากนี้ทักษะทางการเงิน ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจด้านการว่างงาน ด้านอัตราเงินเฟ้อ และด้านอัตราดอกเบี้ยมีผลเชิงบวกต่อการวางแผนบริหารความเสี่ยงส่วนบุคคล นอกจากนี้ ทักษะทางการเงิน ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจด้านการว่างงานและด้านอัตราดอกเบี้ยมีผลเชิงบวกต่อการวางแผนการเงินเพื่อการเกษียณ และทักษะทางการเงิน ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจด้านการว่างงานและด้านอัตราดอกเบี้ยมีผลเชิงบวกด้านการวางแผนภาษี นอกจากนี้ ทักษะทางการเงินส่งผลเชิงลบต่อภาระหนี้สิน ในขณะที่ความคิดเห็นทางด้านการเศรษฐกิจด้านอัตราเงินเฟ้อมีผลเชิงบวกต่อภาระหนี้สิน

อย่างไรก็ตามการศึกษาค้างนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพียง 303 ครัวเรือนเท่านั้น ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นจากการเก็บข้อมูลในการวิจัยที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น

ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

1. สถาบันการศึกษา สถาบันการเงิน หน่วยงานที่กำกับดูแลสถาบันการเงินและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความรู้ ทักษะคิด และส่งเสริมพฤติกรรมทางการเงิน ควรออกแบบหลักสูตรการอบรมและการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อส่งเสริมทักษะทางการเงินให้กับบุคคล ทั้งในกลุ่มผู้ที่มีรายได้ต่ำ ผู้สูงอายุ ตลอดจนบูรณาการเข้ากับระบบการศึกษาทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ผ่านชุมชน การจัดกิจกรรม และบูรณาการในรายวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อปลูกฝังทักษะทางการเงินตั้งเริ่มต้นเรียน ตลอดจนสร้างพฤติกรรมทางการเงินที่ดี

2. หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงิน และหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงิน ควรมีมาตรการเพื่อบรรเทาผลกระทบจากการว่างงาน เงินเฟ้อ และอัตราดอกเบี้ย ให้กับผู้ที่ประสบภาวะว่างงานชั่วคราวเพื่อลดการกักเงินในอัตราดอกเบี้ยสูงหรือการพึ่งพาหนี้ในระบบ

3. หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการเงิน และหน่วยงานกำกับดูแลสถาบันการเงิน ควรณรงค์ให้ประชาชนวางแผนรายรับรายจ่าย ผ่านแอปพลิเคชันหรือแพลตฟอร์มออนไลน์ และพัฒนาให้มีฟังก์ชันในการแนะนำเกี่ยวกับหนี้สิน หรือสัดส่วนทางการเงินส่วนบุคคลต่าง ๆ ให้ประชาชนมีสัดส่วนทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ปลอดภัย เพื่อลดภาระหนี้สินครัวเรือนในอนาคต

4. การส่งเสริมทักษะทางการเงินผ่านการเรียนรู้เชิงปฏิบัติและการให้คำปรึกษาเชิงลึกควบคู่กับมาตรการบรรเทาผลกระทบจากปัจจัยเศรษฐกิจมหภาค เช่น การสร้างกลไกช่วยเหลือผู้ว่างงานหรือการปรับลดภาระหนี้ช่วงภาวะเงินเฟ้อ จะช่วยยกระดับทั้งประสิทธิภาพการวางแผนและลดภาระหนี้สินของครัวเรือนได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นนโยบายสาธารณะ

ควรบูรณาการทั้งด้านการศึกษา การเงิน และสวัสดิการเข้าด้วยกันเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินให้แก่ครัวเรือนไทยในระยะยาวได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังจังหวัดสำคัญของประเทศไทย และศึกษาลักษณะเฉพาะของแต่ละภูมิภาคเพิ่มเติมเพื่อวิเคราะห์ด้านหนี้สิน
2. เพิ่มตัวแปรเชิงจิตวิทยา เช่น การอดทนต่อความเสี่ยง ความรู้สึกควบคุมทางการเงิน เพื่อให้เข้าใจการเงินเชิงพฤติกรรมในมุมมองที่ลึกมากขึ้น
3. ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับแรงจูงใจและอุปสรรคในการวางแผนการเงินของบุคคล เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการวางแผนการเงินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Bank of Thailand. (2023). *Financial literacy survey 2023*. Bank of Thailand . <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/image/research-and-publications/2565ThaiFLsurvey.pdf> (in Thai)
- Bank of Thailand. (2025). *Debt situation 2025*. Bank of Thailand. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine/Phrasiam-67-2/2567-info-debt-situation.html> (in Thai)
- Bungkilo, D., Samran, W., & Homlaor, T. (2023). Determinants of household loan's formal debt in Chiang Rai Province. *The Journal of Accounting Review Chiang Rai Rajabhat University*, 8(2), 21-42. https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JAR_CRRU/article/view/265806 (in Thai)
- Chaisalee, J. (2023). *Factors affecting on people's liability in Hatyai District, Songkhla Province*. [Master's thesis, Prince of Songkla University]. <http://kb.psu.ac.th/psukb/handle/2016/18128> (in Thai)
- Chaiyanon, P., & Sanguanwongse, V. (2021). Debt analysis and related factor to debt agriculture of cooperative member in the northern of Thailand. *Lampang Rajabhat University Journal*, 10(1), 63-79. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JLPRU/article/view/247184> (in Thai)
- Cherdchoo, N., & Phutachote, N. (2022). Behaviors affecting debt creation of generation Y in Udon Thani Municipality. *MBA-KKU Journal*, 15(2), 25-48. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/mbakkujournal/article/view/260135> (in Thai)
- Cochran, W. G. (1953). *Sampling techniques*. John Wiley & Sons.
- Department of Employment. (2025, July 30). *Employment status 2024*. Department of Employment. https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/bb0c82f295ca1e5a424aa2d5a686af8b.pdf (in Thai)
- Karin, K. (2022). Factors influencing household debt burden during the COVID-19 situation of farmers in Sakaeprong Sub-district, Buriram Province. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 5(2), 458-473. https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmh1_s/article/download/256870/174839/955011 (in Thai)
- Kwanmuang, R., Sangwichitr, K., Intara, P., & Jirathamrong, P. (2021). The effect of financial literacy on Thai Government Teachers and education personnel towards debt problems in Bangkok. *Journal of Management Science Chiangrai Rajabhat University*, 16(1), 1-16. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jmscrru/article/download/215618/169310> (in Thai)
- Phaungpanya, B., & Pongpan, P. (2021). Personal financial planning to strengthen the economic immunity of teachers and educational personnel. *Phimoldhamma Research Institute Journal*, 8(2), 155-166. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/prij/article/view/251651/171524> (in Thai)
- Pisitpipattana, R. (2018). *Self-control and over-indebtedness behavior among young residents of the Bangkok Metropolitan Area*. [Master's thesis, Thammasat University]. https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:149262 (in Thai)

- Raungsakul, A., Puripunpinyoo, A., & Rodsomboon, S. (2023). Factors affecting debt repayment ability of borrower members of Phayuha Khiri Agricultural Cooperative Limited Nakhon Sawan Province. *Journal of Social Science for Local Rajabhat Mahasarakham University*, 7(2), 20-30. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/soc-rmu/article/download/258848/175988> (in Thai)
- Sakulwattana, M. (2021). *Factors influencing debt of first jobbers working in private companies*. DSpace at Srinakaringwirot University, Faculty of Social Sciences, Srinakaringwirot University. <http://ir-ithesis.swu.ac.th/dspace/handle/123456789/1721> (in Thai)
- Siripanich, W., & Manitkajornkit, E. (2023). Factors affecting a credit card debts PF generation Y in Bangkok. *Procedia of Multidisciplinary Research* , 1(7), 1-9. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/PMR/article/view/2715> (in Thai)
- The Government Public Relations Department. (2024). *The average monthly household expenditure in Thailand*. The Government Public Relations Department. <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/250822> (in Thai)